

Jaarverslag Economische Zaken 2017

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Verslag activiteiten Economische Zaken 2017	2
3.	Ontwikkeling werkgelegenheid.....	6
3.1	Herkomst gegevens.....	6
3.2	Ontwikkeling aantal banen	6
3.3	Aantal banen naar geslacht en soort dienstverband	7
3.4	Ontwikkeling aantal banen per gemeente	8
3.5	Structuur van de werkgelegenheid.....	9
3.6	Ontwikkeling werkgelegenheid per sector	10
3.7	Conclusies werkgelegenheid	11
4.	Ontwikkeling werkloosheid.....	12
4.1	Definities werkloosheid	12
4.2	Ontwikkeling werkloosheid.....	13
4.3	Werkloosheid naar leeftijd.....	14
4.4	Werkloosheid naar inschrijfduur.....	15
4.5	Ontwikkeling WW Uitkeringen.....	15
4.5	Conclusies werkloosheid	16
5.	Economische vooruitzichten	17

Hoofdstuk 1 Inleiding

In het Jaarverslag Economische Zaken wordt verslag gedaan van de activiteiten op het gebied van economische zaken en de economische ontwikkelingen in de gemeente Leek. De ontwikkelingen in Leek worden deels bepaald door lokale en regionale factoren, maar worden daarnaast in sterke mate beïnvloed door (inter)nationale ontwikkelingen.

In het eerste deel van het jaarverslag wordt ingegaan op de activiteiten binnen het taakveld economische zaken van de gemeente Leek. Vervolgens wordt ingegaan op de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de ontwikkeling van de werkloosheid. Voor wat betreft de ontwikkeling van de werkgelegenheid wordt gebruik gemaakt van de cijfers van LISA. LISA is het landelijke databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De werkloosheidscijfers zijn afkomstig van het UWV. De rapportage wordt afgesloten met de economische vooruitzichten voor de korte termijn.

Hoofdstuk 2 Verslag activiteiten Economische Zaken

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de belangrijkste activiteiten binnen het taakveld Economische Zaken van het afgelopen jaar. Bij een aantal onderwerpen wordt tevens ingegaan op ontwikkelingen die de komende periode spelen.

a. **Vestigingsmogelijkheden**

De gemeente Leek wil voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven bieden. Hiervoor is onder meer bedrijvenpark Leeksterveld ontwikkeld. Bedrijvenpark Leeksterveld kan voorzien in de behoefte aan vestigingsmogelijkheden voor bovenlokale bedrijven. Deze locatie is niet alleen van belang voor de gemeente Leek, maar voor het hele Westerkwartier en de gemeente Noordenveld. Grootschalige en groeiende bedrijven die op termijn niet meer passen op de huidige binnendorpse locaties, kunnen een nieuwe plek krijgen op de snelweglocatie Leeksterveld. Dit biedt voor de bedrijven logistieke voordelen en draagt tevens bij aan het terugdringen van vrachtverkeer door de dorpen. Naast een locatie voor (middel)grote bedrijven is er behoefte aan vestigingsmogelijkheden voor kleine bedrijven. In het noordelijk deel van Leeksterveld worden kleinere kavels aangeboden voor bedrijven uit de milieucategorieën 1 en 2. Daarnaast wordt in een deel van de behoefte aan kleinschalige bedrijfsruimte voorzien door de realisatie van een aantal bedrijfsverzamelgebouwen. Het centrum van Leek biedt voldoende mogelijkheden voor de vestiging van winkels, horeca en dienstverlenende bedrijven. Door het centrumplan Leek-Nietap heeft de openbare ruimte in het centrum een flinke impuls gekregen. Hierdoor is de aantrekkingskracht van het centrum toegenomen voor zowel bezoekers als ondernemers.

b. **Regio Groningen-Assen**

Binnen de Regiovisie Groningen-Assen wordt samengewerkt op het gebied van economie en bedrijventerreinen. Alle gemeenten hebben de afgelopen jaren te maken gehad met een lagere vraag. Ook de toekomstige vraag naar bedrijventerreinen wordt aanmerkelijk lager geraamd dan enkele jaren geleden. Dit heeft tot gevolg dat er sprake is van een overaanbod aan (plannen voor) bedrijventerreinen. Om het aanbod in evenwicht te brengen met de lagere vraag zijn binnen de Regio Groningen-Assen afspraken gemaakt. Hierbij is ongeveer een derde deel van de plannen geschrapt. Nog eens een derde deel wordt pas ontwikkeld als wordt aangetoond dat hier behoefte aan is. De regionale afspraken betekenen voor Leek dat Leeksterveld fase 3 is geschrapt. Leeksterveld fase 2 valt onder de categorie "plannen die onder voorwaarden worden ontwikkeld". Dit betekent dat de behoefte moet worden aangetoond, voordat met ontwikkeling wordt begonnen. In 2017 is vanuit de Regio Groningen-Assen een nieuwe marktanalyse bedrijventerreinen uitgevoerd. Dit onderzoek bevestigt het beeld dat er structureel minder behoefte is aan nieuwe bedrijventerreinen. In de Provincie Groningen is er ruim voldoende voorraad (bouwrijp en plancapaciteit) beschikbaar en er hoeven geen nieuwe locaties ontwikkeld te worden. Wel zal er aandacht geschonken moeten worden aan de bestaande bedrijventerreinen. Afhankelijk van de visie op een locatie kan revitalisering, herprofilering (ander type bedrijvigheid) of transformatie (herontwikkelen voor andere functie) nodig zijn.

c. **Uitgifte bedrijventerreinen**

In lijn met het regionale beeld is de verkoop van bedrijfskavels de afgelopen jaren ook in Leek achtergebleven bij de verwachtingen. Hieraan liggen zowel conjuncturele als structurele oorzaken ten grondslag. De aantrekkende economie heeft wel geleid tot een toename van de belangstelling. Dit vertaalde zich echter niet in een toename van de verkopen. Uiteindelijk is in 2017 ruim 2.500m² grond verkocht. Veel belangstellenden hebben veel tijd nodig om de plannen uit te werken. Daarnaast is er een ruim aanbod van bestaande panden, en dat blijkt voor veel bedrijven een aantrekkelijk alternatief. De verwachting is dat de economische groei de komende jaren de kavelverkoop ten goede zal komen, maar ook dat de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen structureel op een lager niveau zal liggen.

d. **Promotie en acquisitie**

De website van Leeksterveld is vernieuwd en er wordt meer gebruikt gemaakt van online marketing. Naast deze nieuwe vormen van promotie, worden ook meer traditionele mogelijkheden benut. De gemeente Leek heeft wederom deelgenomen aan de Promotiedagen voor Noord Nederland in

Groningen. Hierbij is regionaal samengewerkt binnen het plein Westerkwartier-Noordenveld. Deelname aan deze beurs draagt er aan bij dat de gemeente Leek in beeld komt bij potentiële vestigers. Daarnaast is deze beurs vooral geschikt voor het onderhouden van bestaande en het leggen van nieuwe contacten. Ook worden advertenties of redactionele artikelen geplaatst in regionale ondernemersbladen. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, wordt gebruikgemaakt van persberichten, en daarnaast in toenemende mate van social media.

Voor de werving van bovenregionale en buitenlandse bedrijven wordt gebruik gemaakt van de diensten van de Noordelijke OntwikkelingsMaatschappij (NOM). De NOM heeft gekozen om meer sectorgericht te gaan werken. Dit betekent meer nadruk op speerpuntsectoren als energie, water-technologie, agrifood en lifesciences. Ook bij de nieuwe werkwijze blijft het van belang goede contacten met de NOM te onderhouden.

Verder zijn lokale en regionale makelaars belangrijk bij de invulling van bestaande bedrijfspanden. De gemeente Leek werkt ook samen met makelaars bij het in de markt zetten van woonlocaties en bij het afstoten van gemeentelijk vastgoed.

e. Contacten met het bedrijfsleven

Goede contacten met ondernemers en besturen van ondernemersverenigingen zijn belangrijk voor de gemeente om het bedrijfsleven goed te kunnen faciliteren. Een belangrijke gesprekspartner van de gemeente is de Bedrijvenvereniging Leek (BVL). Met het bestuur van de BVL vindt structureel overleg plaats. Samen met de BVL is afgelopen jaar een bijeenkomst georganiseerd voor het regionale bedrijfsleven over het thema financiering. In 2018 zal dit een vervolg krijgen, voor een nog nader te bepalen thema.

Ook met de Handelsvereniging Leek-Nietap (HVL) vindt structureel overleg plaats. Daarnaast zijn in 2017 weer bedrijfsbezoeken afgelegd door de burgemeester, de wethouder economische zaken en de beleidsmedewerker Economische Zaken. De nadruk ligt hierbij op de grotere bedrijven en de bedrijven die zich nieuw hebben gevestigd in Leek. De bezoeken worden door ondernemers gewaardeerd en de gemeente blijft op de hoogte van de ontwikkelingen bij het bedrijfsleven. Het bezoeken van bedrijven zal in 2018 worden voortgezet.

f. Centrum Leek

Door de recessie en de concurrentie van verkoop via internet hebben winkelcentra het moeilijk. Dit heeft de afgelopen jaren geleid tot een toename van winkelleegstand. Gelet op de ontwikkelingen in de sector detailhandel, is door de gemeente in samenspraak met vertegenwoordigers van de ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren een detailhandelsvisie opgesteld. De detailhandelsvisie gemeente Leek – samen werken aan een toekomstbestendige detailhandelsstructuur – is in september 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze visie dient als basis voor een actieprogramma waaraan de komende jaren samen met andere partijen gewerkt zal worden. Dit zal moeten gebeuren vanuit een nieuwe organisatorische opzet, aangezien de Stuurgroep centrum is opgeheven en de HVL heeft besloten het contract met de centrummanager niet te verlengen. In 2018 zal bekeken worden op welke wijze de activiteiten en projecten rondom centrum Leek georganiseerd moeten worden. De gedachte is een nieuw platform Retail op te zetten waarin diverse partijen zijn vertegenwoordigd. Ook de samenwerking met het Grootwinkelvein en Landgoed Nienoord zal nader vorm moeten krijgen.

g. Ondernemersfonds

Op initiatief van de BVL, HVL en de Vereniging Parkmanagement Leek is de Stichting Ondernemersfonds Van Leek opgericht. Deze stichting heeft de gemeente gevraagd medewerking te verlenen aan vorming van een ondernemersfonds en deze te voeden uit een opslag op de OZB voor niet-woningen. Het ondernemersfonds werkt met trekkingsrechten voor de verschillende gebieden en doelgroepen. Ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden kunnen een beroep doen op het fonds om collectieve projecten te realiseren. In 2014 is het ondernemersfonds geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie heeft de gemeenteraad besloten het ondernemersfonds met drie jaar te verlengen (2015-2017). In 2017 heeft de Raad besloten het ondernemersfonds te verlengen tot de datum van de herindeling, 1 januari 2019. In Westerkwartierverband wordt onderzocht of er in de toekomst behoefte is aan een ondernemersfonds, en zo ja in welke vorm.

Naast een algemeen fonds zoals de gemeente Leek nu kent, kan ook gekozen worden voor gebiedsgerichte fondsen voor specifieke gebieden, bijvoorbeeld winkelcentra. Uitgangspunt hierbij is dat ondernemersfondsen worden gefaciliteerd indien er in het betreffende gebied voldoende draagvlak is bij het bedrijfsleven.

g. ICT- infrastructuur

Voor burgers en bedrijven wordt een goede ontsluiting op de digitale snelweg steeds belangrijker. De dorpskernen van Leek en Tolbert beschikken al over glasvezel, waardoor de inwoners gebruik kunnen maken van supersnel internet. Hiermee heeft de gemeente Leek het hoogste percentage glasvezelaansluitingen in de Provincie Groningen.

Op de bedrijventerreinen is de beschikbaarheid van glasvezel geen vanzelfsprekendheid. Bovendien zijn de tarieven voor de gemiddelde MKB-er vaak (te) hoog. Een goede ICT infrastructuur is tegenwoordig een belangrijke vestigingsfactor. Bedrijvenpark Leeksterveld beschikt over een tweetal glasvezelnetwerken, waardoor bedrijven voor relatief scherpe tarieven over snel internet kunnen beschikken. Ook op Leeksterhout maken diverse ondernemers al gebruik van glasvezel. In 2016 is bedrijventerrein Oldebert voorzien van een glasvezelnetwerk. De gemeente heeft hierbij gefaciliteerd. In 2017 is op bedrijventerreinen Diepswal de ICT infrastructuur verbeterd. Ten slotte zijn ondernemers op industriepark Leek de mogelijkheden aan het verkennen om de ICT infrastructuur te verbeteren. Intentie van de ondernemers is dat dit bedrijventerrein in 2018 wordt verglaasd.

In het buitengebied is de beschikbaarheid van snel internet vaak problematisch. Hier ligt vaak geen coaxkabel en de afstanden tot de KPN centrales zijn veelal groot. De provincie Groningen heeft een subsidie- en financieringsregeling ontwikkeld om deze gebieden van snel internet te voorzien. De Provinciale subsidie is eind 2017 definitief gegund aan Rodin Broadband. De verwachting is dat dit bedrijf in 2018 begint met realisatie, waarbij de aardbevingsgemeenten als eerste aan de beurt zijn. Van gemeenten wordt gevraagd om het beleid met betrekking tot leges en degeneratiekosten aan te passen. Vanuit het Westerkwartier is het beleid hieromtrent afgestemd, waarna de Provincie hierover schriftelijk is geïnformeerd. Als vervolg hierop zal in 2018 een voorstel worden voorbereid voor harmonisatie van de leges binnen het Westerkwartier.

h. Zonneparken

In het kader van het project Alternatieve locatieontwikkeling is onderzocht welke alternatieven aantrekkelijk zijn voor gronden die (voorlopig) niet meer worden ontwikkeld. De mogelijkheid van zonneparken was hierbij al vroeg in beeld. Tot voor kort was de ontwikkeling van zonneparken nog niet rendabel. Met het beter en goedkoper worden van de zonnepanelen, in combinatie met de beschikbaarheid van Rijkssubsidie (SDE-regeling), zijn dergelijke initiatieven nu wel haalbaar. In Leek lopen inmiddels meerdere initiatieven:

Leeksterveld fase 3:

In 2015 is gewerkt aan een zorgvuldige landschappelijke inpassing, op basis waarvan een omgevingsvergunning is verleend. In 2017 is een aangepaste vergunningsaanvraag ingediend waarbij de termijn is verlengd en een perceel is toegevoegd. Ook zijn er nieuwe koopovereenkomsten getekend. Het project zal in uitvoering komen nadat de noodzakelijke SDE-subsidie is verkregen.

Oostwold:

Een werkgroep uit het dorp Oostwold werkt aan plannen voor een zonnepark in combinatie met een geluidswal langs de A7 ter hoogte van Oostwold. Betrokken partijen zijn bezig met de planuitwerking waarbij de technische en financiële haalbaarheid nader wordt onderzocht.

Oostindie:

In 2015 is een uitvraag gedaan voor de realisatie van een kleinschalig zonnepark in Oostindie Zuid. De winnaar van deze uitvraag (Ecorus) heeft de plannen in 2016 nader uitgewerkt. Het idee is om bij dit zonnepark ook de mogelijkheid te bieden aan burgers om financieel te participeren. De omgevingsvergunning is verleend en in oktober 2017 is de aanvraag voor SDE subsidie ingediend.

Leeksterveld fase 2:

Gelet op de stagnatie bij de uitgifte van bedrijventerreinen, zijn ook de mogelijkheden voor tijdelijke alternatieve functies op een deel van Leeksterveld fase 2 onderzocht. Geconcludeerd is dat een zonnepark ook hier een goede tijdelijke invulling kan zijn. Met de voormalige eigenaar, die recht heeft op nabetaling bij ontwikkeling, zijn hierover afspraken gemaakt. In 2016 is deze locatie voor een zonnepark in de markt gezet. Ecorus kwam met het beste voorstel en heeft de plannen uitge-

werkt. In 2017 is de vergunning verleend en begin 2018 is SDE subsidie toegekend. Ecorus is in overleg met Enexis over de aansluitkabel en de planning van het zonnepark.

Met de realisatie van zonneparken wordt een bijdrage geleverd aan de productie van duurzame energie, terwijl daarnaast een zinvolle (tijdelijke) bestemming wordt gevonden voor gronden die vooralsnog niet worden ontwikkeld. Er zijn ook andere locaties die in aanmerking zouden kunnen komen voor een (kleinschalig) zonnepark. In 2017 is in Westerkwartierverband opdracht verleend aan Libau voor het opstellen van een ruimtelijk kader voor zonneparken in het buitengebied. Dit kader zal naar verwachting medio 2018 worden vastgesteld.

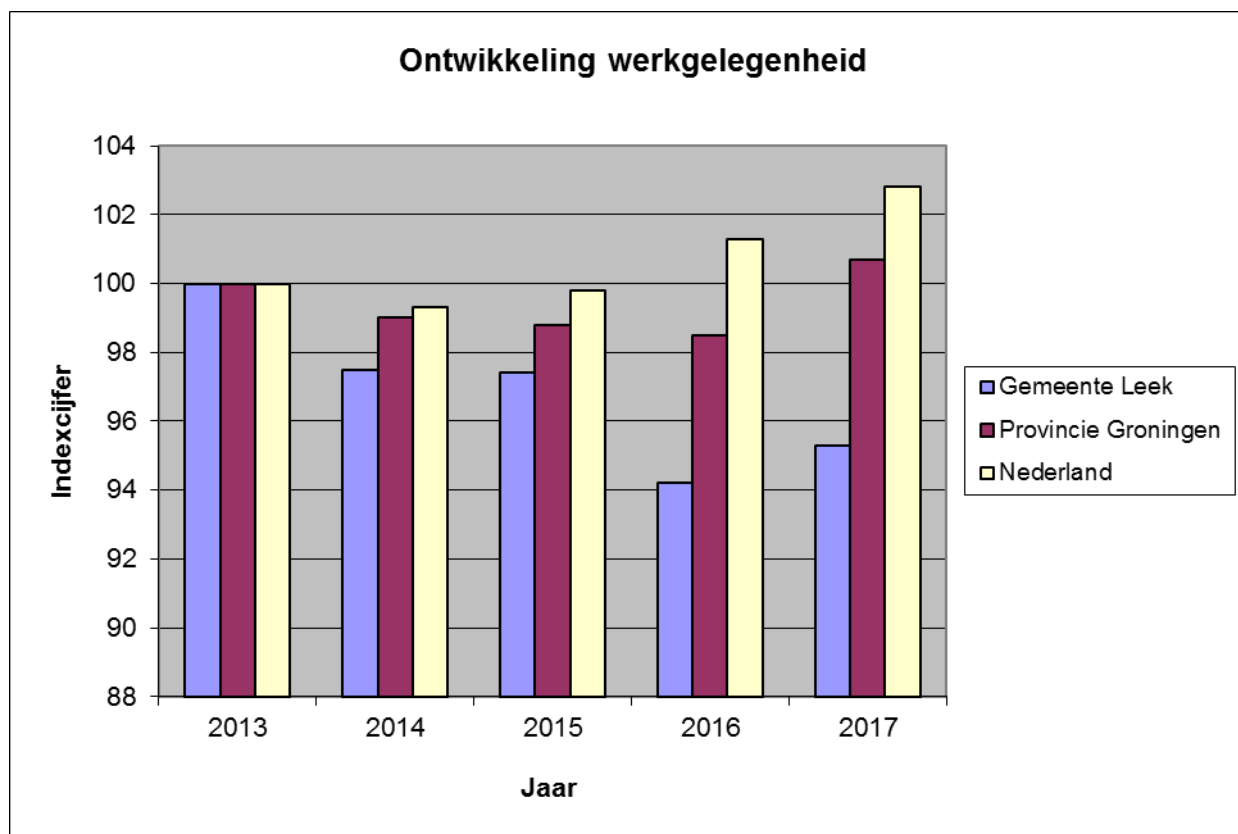
Hoofdstuk 3 Ontwikkeling werkgelegenheid

3.1 Herkomst gegevens

In dit hoofdstuk over werkgelegenheid wordt gebruik gemaakt van de gegevens van LISA. LISA is een landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Deze cijfers zijn pas laat beschikbaar en lopen achter op de feitelijke ontwikkeling. De cijfers in dit hoofdstuk hebben als peildatum 1 april 2017.

3.2 Ontwikkeling aantal banen

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de werkgelegenheid sinds 2013 weergegeven. Hierbij wordt de ontwikkeling in de gemeente Leek vergeleken met de provincie Groningen en de landelijke ontwikkeling. In 2016 zien we landelijk een duidelijk herstel van de werkgelegenheid. In de Provincie Groningen en in Leek was het herstel in 2016 nog niet zichtbaar. Pas in 2017 laat het aantal werkzame personen in de gemeente Leek en de provincie Groningen een herstel zien. Landelijk ligt het aantal banen inmiddels ruim boven het niveau van 2013. In de gemeente Leek is het banenverlies van de afgelopen jaren nog niet ingelopen. De forse daling in 2016 is veroorzaakt door de sluiting van Beusmeat. Dat het aantal werkzame personen in de provincie Groningen is gestegen ten opzichte van 2013, komt volledig voor rekening van de stad Groningen.

Figuur 1: Ontwikkeling werkgelegenheid 2013-2017 (peildatum 1 april)
Bron: LISA Werkgelegenheidsregister 2017

Landelijk kwamen er in 2017 ruim 120.000 banen bij, een stijging van 1,5%. Het aantal banen in de Provincie Groningen groeide met bijna 6.000. Hiervan kwam driekwart voor rekening van de gemeente Groningen. Het aantal banen in Leek groeide met 96, een stijging van 1,0%.

3.3 Aantal banen naar geslacht en duur dienstverband

In tabel 3.1 is de werkgelegenheid uitgesplitst naar soort baan en naar geslacht. Banen vanaf 12 uur in de week worden hierbij als fulltimebanen aangemerkt.

	2016			2017		
	man	vrouw	totaal	Man	vrouw	totaal
Fulltime	5033	2559	7592	5060	2582	7642
Parttime	571	1007	1578	599	1025	1624
Totaal	5604	3566	9170	5659	3607	9266

Tabel 3.1: Ontwikkeling aantal banen in de gemeente Leek naar geslacht en duur dienstverband
Bron: LISA werkgelegenheidsregister 2017

Uit tabel 3.1 blijkt dat het merendeel van de banen (ruim 60%) in de gemeente Leek door mannen wordt vervuld. Dit kan worden verklaard door de aard van de werkgelegenheid. In de sectoren landbouw, bouw en industrie zijn mannen sterk vertegenwoordigd, terwijl vrouwen relatief vaak werkzaam zijn in de zorgsector, het onderwijs en de dienstverlening. De sectoren waarin veel mannen werkzaam zijn, zijn sterk vertegenwoordigd in de gemeente Leek.

In 2017 is in de gemeente Leek zowel het aantal werkzame mannen (+55) als aantal werkzame vrouwen (+41) gestegen. Wanneer gekeken wordt naar het soort dienstverband blijkt dat vrouwen relatief vaak een parttime baan hebben. Ruim een kwart van de vrouwen die werken in de gemeente Leek heeft een dienstverband van minder dan 12 uur in de week. Bij de mannen is het aandeel parttime banen circa 10%. In 2017 is zowel het aantal fulltime werkzame personen (+50) als het aantal parttime werkzame personen (+46) toegenomen.

3.4 Ontwikkeling aantal banen per gemeente

In tabel 3.2 wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van het aantal banen sinds 2013. Hoewel er op gemeenteniveau van jaar tot jaar sprake kan zijn van een grillig verloop, is vanaf 2013 een neerwaartse trend zichtbaar in het Westerkwartier. In 2017 is voor het eerst sinds jaren weer sprake van groei in de provincie Groningen. Ook alle gemeenten in het Westerkwartier kenden in 2017 een groei van het aantal banen. Desondanks gingen sinds 2013 in het Westerkwartier 550 banen verloren.

	2013	2014	2015	2016	2017	Vershil 2013-2017
Grootegast	3610	3400	3330	3330	3500	- 110
Leek	9730	9490	9480	9170	9270	- 460
Marum	3320	3270	3320	3330	3480	+ 160
Zuidhorn	5790	5770	5530	5510	5650	- 140
Westerkwartier	22450	21930	21660	21340	21900	- 550
Groningen (stad)	132050	131580	133350	134720	139140	+ 7090
Ommeland	141250	139020	136700	134550	136100	- 5150
Provincie Groningen	273300	270600	270050	269270	275240	+ 1940

Tabel 3.2: Ontwikkeling aantal banen per gemeente
Bron: LISA werkgelegenheidsregister

Binnen de Provincie Groningen is een duidelijk verschil waarneembaar tussen de stad Groningen en het ommeland. Het aantal banen in de gemeente Groningen is sinds 2013 met ruim 7.000 gegroeid, terwijl het aantal banen in het ommeland met ruim 5.000 is gedaald. Door deze trend is sinds 2016 het aantal banen in de stad Groningen groter dan het aantal banen in het ommeland. Dit kan deels worden verklaard door de structuur van de werkgelegenheid. De stad heeft veel banen in de dienstverlening en de zorgsector, terwijl in het ommeland van oudsher veel banen in de agrarische sector en de industrie te vinden zijn. Daarnaast is er de laatste jaren sprake van een trek naar de stad. Meer inwoners brengen ook meer werkgelegenheid met zich mee. De verwachting is dat de werkgelegenheid zich in 2018 verder gaat herstellen, ook in het Westerkwartier.

3.5 Structuur van de werkgelegenheid

Voor een nadere analyse van de ontwikkelingen van de werkgelegenheid is het van belang inzicht te hebben in de verschillende bedrijfssectoren. Allereerst wordt hierbij een vergelijking gemaakt tussen de economische structuur van de gemeente Leek en Nederland. Tabel 3.3 laat het relatieve aandeel van de verschillende sectoren in de totale werkgelegenheid zien.

	Gemeente Leek	Nederland
Landbouw	3,9	2,6
Industrie	18,0	10,6
Bouwnijverheid	6,9	5,4
Handel, detailhandel en reparatie	23,1	17,8
Transport	3,1	5,0
Horeca	2,5	4,9
Informatie en communicatie	2,7	3,6
Financiële instellingen	2,3	2,6
Zakelijke dienstverlening	14,5	15,4
Openbaar bestuur en overheid	2,3	5,1
Onderwijs	3,1	6,6
Gezondheids- en welzijnszorg	12,8	15,5
Cultuur, sport, recreatie, overig	4,8	4,8
Totaal	100,0	100,0

Tabel 3.3: Verdeling van de werkgelegenheid over de sectoren
Bron: LISA werkgelegenheidsregister 2017

Meest in het oog springend is het hoge aandeel van de sectoren handel en industrie in de gemeente Leek. Met een aandeel van bijna een kwart van het aantal banen, is de sector handel de grootste sector in Leek. De sector industrie komt met 18% op de tweede plaats. Landelijk is nog minder dan 11% van de mensen werkzaam in de industrie en zijn er meer mensen werkzaam in de sectoren handel, gezondheidszorg en zakelijke dienstverlening.

Ook het aandeel van de landbouw en de bouwnijverheid ligt in Leek boven het landelijk gemiddelde. De gemeente Leek kent relatief weinig banen in de overheidssector, het onderwijs en de gezondheidszorg. Dit wordt veroorzaakt doordat de grotere instellingen op dit gebied geconcentreerd zijn in de stad Groningen. Ook het aandeel in de werkgelegenheid van de sectoren horeca en transport ligt ruim onder het landelijke gemiddelde.

Over het algemeen kan een werkgelegenheidsstructuur met een groot aandeel voor de zogenoemde groeisectoren als gunstig worden bestempeld. Echter, ook de groeisectoren zakelijke dienstverlening en gezondheidszorg, kenden gedurende de crisisjaren een afname van het aantal banen. Structureel zien we echter dat de sectoren landbouw en industrie een dalende trend kennen, en dat het aantal banen in de dienstverlening toeneemt. De bouwnijverheid is traditioneel een conjunctuurgevoelige sector. Deze sector is relatief sterk vertegenwoordigd in Leek.

3.6 Ontwikkeling werkgelegenheid per sector

In tabel 3.4 is een overzicht opgenomen van de werkgelegenheid per bedrijfstak in de gemeente Leek in 2016 en 2017. Daarnaast is de procentuele verandering opgenomen van de ontwikkeling per sector in de gemeente Leek en in Nederland over deze periode.

	2016	2017	verschil 2016-2017	Groei % 2016-2017 Leek	Groei % 2016-2017 Nederland
Landbouw	353	362	+9	+ 2,5%	+0,1%
Industrie	1577	1662	+85	+ 5,4%	+2,0%
Bouwnijverheid	653	643	-10	- 1,5%	+2,6%
Handel en reparatie	2173	2142	-31	-1,4%	+1,3%
Transport	281	283	+2	+0,7%	+0,6%
Horeca	224	235	+11	+4,9%	+2,4%
Informatie en communicatie	246	254	+8	+3,3%	+1,7%
Financiële instellingen	235	216	-19	-8,1%	-1,5%
Zakelijke dienstverlening	1338	1340	+2	+0,1%	+2,3%
Openbaar bestuur en overheid	219	211	-8	- 3,7%	+0,1%
Onderwijs	294	289	- 5	-1,7%	+2,0%
Gezondheids- en welzijnszorg	1141	1185	+44	+3,9%	+ 0,7%
Cultuur, sport, recreatie, overig	436	444	+8	+1,8%	+2,6%
Totaal	9170	9266	+96	+ 1,0%	+1,5%

Tabel 3.4: Ontwikkeling aantal werkzame personen per bedrijfstak in de gemeente Leek
Bron: LISA werkgelegenheidsregister 2017

Landelijk is het aantal banen in alle sectoren gegroeid, met uitzondering van de financiële sector. De relatief sterkste banengroei deed zich in 2017 voor in de sector cultuur en recreatie, gevolgd door de bouwnijverheid. In absolute aantallen kwamen de meeste banen er bij in de zakelijke dienstverlening, handel en industrie.

In de gemeente Leek is het beeld per sector wisselend. In de sectoren industrie (+85) en gezondheidszorg (+44) groeide het aantal werkzame personen. Een afname deed zich voor in de sector handel en reparatie (-31) en financiële instellingen (-19). In de overige sectoren is sprake van een beperkte groei (horeca, ICT) of afname (bouwnijverheid, openbaar bestuur).

3.7 Conclusies werkgelegenheid

Na een aantal jaren van fors banenverlies, is vanaf 2016 sprake van een duidelijk herstel van de arbeidsmarkt. Landelijk nam het aantal banen in 2017 in Nederland toe met ruim 120.000 (+1,5%). De ontwikkeling in Noord Nederland bleef in 2016 enigszins achter op het landelijke herstel. In 2017 is ook in het Noorden het herstel zichtbaar. In de provincie Groningen doet de stad Groningen het goed. In 2017 nam ook het aantal banen in het ommeland weer toe.

In de gemeente Leek nam het aantal banen in 2017 toe met 96. De groei deed zich voornamelijk voor in de sectoren industrie en gezondheidszorg. In de sectoren handel en financiële instellingen daalde het aantal werkzame personen.

Ondanks het herstel in 2017 is het aantal banen in het Westerkwartier vanaf 2013 met 550 afgenomen. De economische crisis heeft daarmee een behoorlijke impact gehad op de regionale arbeidsmarkt. Gelet op het feit dat Noord Nederland met enige vertraging reageert op landelijke ontwikkelingen, kunnen de werkgelegenheidscijfers van 2018 met enig optimisme tegemoet gezien worden.

Hoofdstuk 4 Ontwikkeling werkloosheid

4.1 Definities werkloosheid

Voor het meten van de werkloosheid zijn verschillende methoden in omloop. In Nederland zijn de bekendste cijfers die van het CBS (Werkloze beroepsbevolking) en die van het UWV (Niet-werkende werkzoekenden). De definities zijn als volgt:

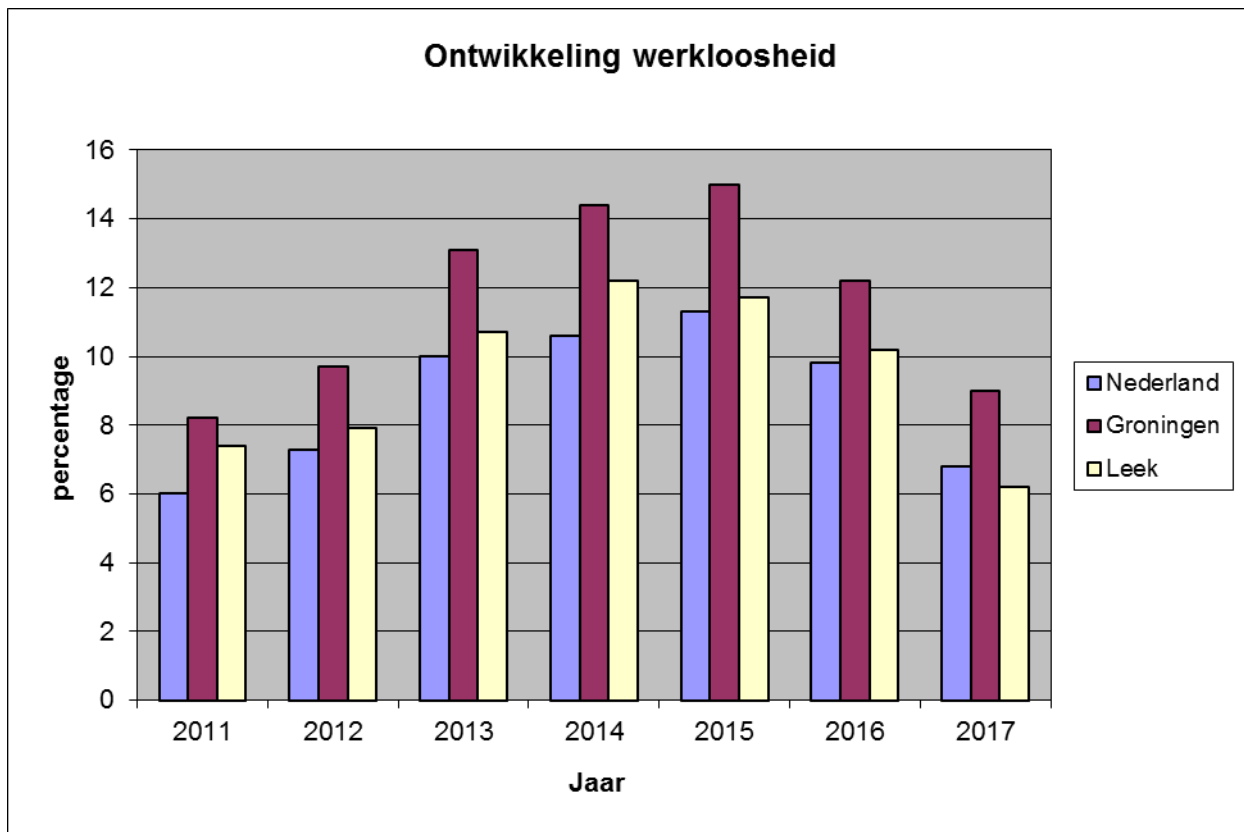
Werkloze Beroepsbevolking (WBB): personen zonder betaald werk, die recent naar werk hebben gezocht en die per direct beschikbaar zijn.

Niet-werkende werkzoekenden (NWW): is iemand van 15 tot en met 74 jaar die bij het UWV als werkzoekende staat ingeschreven.

De werkloosheidscijfers van het UWV zijn hoger dan die van het CBS. Dit komt doordat personen die op het moment van meten een opleiding volgen of die niet actief op zoek zijn naar werk, bij het CBS niet worden meegerekend. De cijfers van het UWV en CBS verschillen niet enkel door een verschil in definitie, maar komen ook op een andere manier tot stand. Het NWW-cijfer komt voort uit de registratie van werkzoekenden door het UWV. De bij het UWV geregistreerde werkzoekenden bestaan uit mensen met een WW uitkering, mensen met een bijstandsuitkering en werkzoekenden zonder uitkering. Er zijn echter ook werkzoekenden zonder uitkering die niet geregistreerd staan bij het UWV. Het WBB-cijfer komt tot stand door een enquête onder de beroepsbevolking. Doordat er geen actuele en betrouwbare CBS cijfers op gemeenteniveau beschikbaar zijn, wordt in dit hoofdstuk gebruik gemaakt van de (hogere) UWV-cijfers.

4.2 Ontwikkeling werkloosheid

Een belangrijke doelstelling van economisch beleid is het beperken van de werkloosheid. De onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de werkloosheid zien in de gemeente Leek, de provincie Groningen en Nederland over de periode 2011-2017. Als werklozen zijn meegeteld, alle personen die bij het UWV staan ingeschreven én geen werk hebben voor minimaal 12 uur in de week (Niet Werkende Werkzoekenden = NWW bestand). De peildatum is 31 december.

Figuur 2: Ontwikkeling werkloosheid 2011-2017 (peildatum 31 december)
Bron: UWV

Uit figuur 2 blijkt dat de werkloosheid in 2017 fors is gedaald. Landelijk daalde het aantal niet werkende werkzoekende van circa 875.000 naar circa 611.000 werklozen per 31-12-2017. Het werkloosheidspercentage kwam per 31 december 2017 uit op 6,8 % (eind 2016 9,8%). In de provincie Groningen nam het NWW-percentage af van 12,2% tot 9,0 %. In de gemeente Leek daalde het werkloosheidspercentage van 10,2% eind 2016 naar 6,2% eind 2017. Het aantal werklozen nam af van 1.011 naar 615. De afname in de gemeente Leek is sterker dan landelijk en het werkloosheidspercentage ligt nu in Leek ook onder het landelijk gemiddelde.

De werkloosheidscijfers van het CBS zijn beduidend lager. De voor seizoensinvloeden gecorrigeerde werkloosheid kwam volgens het CBS in december 2017 uit op 395 duizend personen. Dat is 4,4 procent van de beroepsbevolking (WBB-cijfer). Ten opzichte van december 2016 is dat een daling van circa 100.000 personen.

Hoewel er samenhang is tussen de ontwikkeling van het aantal banen in een gemeente en de ontwikkeling van de werkloosheid, laat zich dit niet een op een vertalen. Een belangrijk deel van de banen wordt immers ingevuld door mensen die van buiten de gemeente komen. Daarnaast is er sprake van een faseverschil doordat er bij de werkloosheidscijfers een andere peildatum wordt gehanteerd als bij de banencijfers.

4.3 Werkloosheid naar leeftijd

	Gemeente Leek		Nederland	
	Aantallen	percentage van totaal	aantallen	percentage van totaal
tot 27 jaar	19	3,1%	30.779	5,0%
27 tot 50 jaar	242	39,3%	276.854	45,3%
50 jaar en ouder	354	57,6%	303.823	49,7%
Totaal	615	100,0%	611.456	100,0%

Tabel 4.1: Verdeling werkloosheid naar leeftijd (peildatum 31 december 2017)

Bron: UWV

In tabel 4.1 wordt de verdeling van de werkloosheid per leeftijdscategorie weergegeven. Hieruit blijkt dat het werklozenbestand in de gemeente Leek relatief oud is. In Leek is bijna 58% van de werklozen 50 jaar of ouder, terwijl het aandeel van deze leeftijdsgroep landelijk circa 50% is. Het aantal oudere werklozen is in 2017 weliswaar substantieel gedaald, maar minder snel dan het aantal jongere werklozen. Het aandeel ouderen in de totale werkloosheid is daardoor gestegen. Over het algemeen is het voor de categorie ouderen lastiger om weer een baan te vinden dan voor jongere werklozen. Dit vraagt om extra aandacht voor ouderen op de arbeidsmarkt. Om- en bijscholing zijn belangrijk voor werknemers om de positie op de arbeidsmarkt te versterken. Ook de bemiddeling van baan naar baan en het inzetten van mobiliteitscentra kan de inzetbaarheid van ouderen vergroten.

Het aandeel van jongeren in de werkloosheid is in Leek zeer beperkt, en is afgelopen jaar verder afgenomen. Nu de economie aantrekt en het aantal banen toeneemt, weten veel jongeren weer een baan te vinden. Echter, het aantal jongeren in het Niet Werkende Werkzoekenden bestand is een onderschatting van de werkelijke jeugdwerkloosheid. Werkzoekende jongeren die geen recht op een uitkering hebben, zijn niet verplicht om zich in te schrijven en worden daarom vaak niet geregistreerd en meegeteld.

4.4 Werkloosheid naar inschrijfduur

Gemeente Leek							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
tot 6 maanden	232	291	384	312	309	47	52
vanaf 6 maanden	379	351	533	712	860	964	563
totaal	611	642	917	1.024	1.169	1.011	615

Tabel 4.2: Verdeling werkloosheid naar inschrijfduur (peildatum 31 december).

Bron: UWV

Wanneer gekeken wordt naar de duur van inschrijving blijkt dat de daling van de werkloosheid volledig voor rekening komt voor de categorie vanaf 6 maanden. De categorie tot 6 maanden is niet gedaald, maar was al erg laag. Landelijk zien we hetzelfde beeld. De categorie vanaf 6 maanden omvat zowel in Leek als landelijk ruim 90% van de werklozen. De ervaring leert dat hoe langer mensen werkloos zijn, hoe lastiger het wordt om weer aan de slag te komen. Dankzij de sterke daling van de werkloosheid, is het aantal werklozen weer vrijwel op het niveau van 2011.

4.5 Ontwikkeling WW-uitkeringen

Hoewel WW uitkeringen slechts betrekking hebben op een deel van de werklozen, geeft het wel degelijk een beeld van de ontwikkeling op de arbeidsmarkt. Bovendien is het aantal WW uitkeringen een relatief betrouwbaar gegeven. Om deze reden is onderstaande tabel opgenomen in de rapportage.

Gemeente	December 2017	WW-percentage	Mutatie 2017	Mutatiepercentage
Leek	408	4,1	-152	-27%
Marum	219	3,9	-70	-24%
Grootegast	239	3,7	-79	-25%
Zuidhorn	349	3,6	-106	-23%
Noordenveld	615	4,1	-162	-21%
Provincie Gron.	15.104	4,0	-4.234	-22%
Nederland	329.953	3,7	-82.037	-20%

Tabel 4.3: Ontwikkeling WW-uitkeringen

Bron: UWV

Het percentage mensen met een WW-uitkering varieert in het Westerkwartier van 3,6% (Zuidhorn) tot 4,1% (Leek). Dit schommelt ook rond het provinciaal gemiddelde. In alle gemeenten in het Westerkwartier is het aantal WW-uitkeringen in 2017 sterk gedaald, waarbij de daling ook sterker was dan het landelijk gemiddelde. De daling was het sterkste in de gemeente Leek (-27%). De ontwikkeling van de WW-uitkeringen bevestigt hiermee het gunstige beeld van de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in 2017.

4.6 Conclusies werkloosheid

De al eerder ingezette daling van de werkloosheid is in 2017 sterk doorgezet. Landelijk nam de werkloosheid af tot ruim 600.000 (cijfer UWV per 31-12-2017). Dit komt overeen met 6,8 % van de beroepsbevolking en daarmee is de werkloosheid terug op het niveau van 2009. In de provincie Groningen kwam de werkloosheid eind 2017 uit op 9,0%, een flinke daling ten opzichte van eind 2016, maar nog altijd erg hoog. In de gemeente Leek nam het aantal geregistreerde werklozen fors af van 1.011 (eind 2016) naar 615 (eind 2017). Het werkloosheidspercentage daalde in de gemeente Leek naar 6,2%. De werkloosheid in Leek zit hiermee ruim beneden het provinciaal gemiddelde en ook onder het landelijk gemiddelde.

In de gemeente Leek valt 57% van de werklozen in de leeftijdscategorie boven de 50 jaar. Voor deze categorie blijkt het lastig weer aan de slag te komen. De jeugdwerkloosheid is relatief beperkt, al moet hier wel bij bedacht worden dat niet alle werkzoekende jongeren recht hebben op een uitkering en niet allemaal geregistreerd staan als werkloos. De categorie die langer dan 6 maanden werkloos is, is het afgelopen jaar fors afgenomen, maar vormt wel het merendeel van de werklozen. De categorie tot 6 maanden was en is erg laag. Dit betekent dat de instroom van nieuwe werklozen in het laatste half jaar van 2017 erg laag is geweest. Ook de ontwikkeling van het aantal WW-uitkeringen laat een flinke daling zien in 2017. In de gemeente Leek was de daling met 27% sterker dan landelijk.

De werkloosheidscijfers van het CBS liggen op een veel lager niveau dan de UWV cijfers. Eind 2017 komt het CBS uit op 395.000 werklozen. Het grote verschil wordt veroorzaakt doordat het CBS een andere definitie hanteert en op een andere manier meet. Het CBS telt onder meer de mensen die niet actief op zoek zijn naar een baan niet mee. Beide cijfers tonen echter dezelfde trend, namelijk een forse daling van de werkloosheid in 2017. Inmiddels is in veel sectoren al weer sprake van krapte op de arbeidsmarkt en van moeilijk vervulbare vacatures. Hieruit blijkt andermaal dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt niet goed op elkaar aansluiten.

Hoofdstuk 5 Economische vooruitzichten

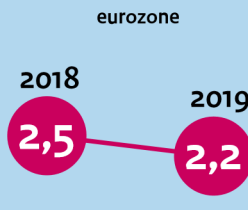
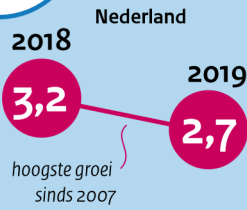
Het Centraal Planbureau (CPB) brengt elk voorjaar het Centraal Economisch Plan uit, waarin de ontwikkeling van de economie wordt geraamd. Het CPB verwacht voor 2018 een groei van 3,2% van de Nederlandse economie (CEP-raming maart 2018). Voor 2019 wordt een groei verwacht van 2,7%. De Nederlandse economie is goed op stoom en overtreft de economische groei van de eurozone (2,5% in 2018). De Nederlandse hoogconjunctuur is het gevolg van de gunstige internationale conjunctuur, lage rentes, expansief begrotingsbeleid en een krachtige woningmarkt. Met de laatste twee factoren onderscheidt Nederland zich van het buitenland. De groei van de wereldhandel wordt geraamd op 4,4% in 2018. De consumptiegroei van huishoudens wordt op 2,1% geraamd. Door hogere oliepijzen en hogere arbeidskosten loopt de inflatie op en blijft de koopkrachtstijging in 2018 beperkt. Door hogere lonen en lastenverlichting verbetert de koopkracht voor huishoudens in 2019 gemiddeld met 1,6%.

De productiegroei gaat gepaard met een toename van de werkgelegenheid van 2% in 2018. Het arbeidsaanbod stijgt ook, maar minder dan de werkgelegenheid. Per saldo resulteert dit in een daling van de werkloosheid. Het CPB verwacht dat de werkloosheid in 2018 flink blijft dalen en in 2019 uitkomt op 320.000 personen (3,5% van de beroepsbevolking). Dat zou het laagste niveau zijn sinds 2001. Omdat de verwachte groei deels gebaseerd is op groei van de export, zijn de ramingen sterk afhankelijk van internationale ontwikkelingen. In de ramingen is bijvoorbeeld rekening gehouden met een mild Brexit-scenario, waarin een handelsovereenkomst wordt bereikt. De schadelijke gevolgen voor de economie kunnen sterk oplopen bij een chaotische Brexit. Bij de ramingen is tevens geen rekening gehouden met toekomstige besluitvorming rondom de gaswinning uit het Groningerveld. De economische vooruitzichten voor de nabije toekomst blijven daarom omgeven met een grote mate van onzekerheid. De economische ontwikkelingen op nationaal en Europees niveau zullen ook hun weerslag hebben op de ontwikkeling van de werkgelegenheid en werkloosheid in onze regio. De verwachtingen voor 2018 zijn optimistisch. Onvoorziene ontwikkelingen kunnen echter de verwachte groei negatief beïnvloeden.

De belangrijkste cijfers van het CEP 2018 zijn weergegeven in de Infographic op de volgende bladzijde.

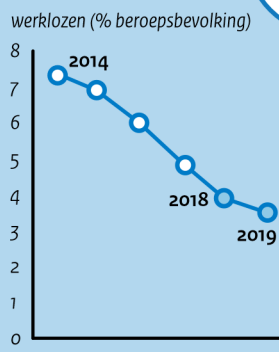
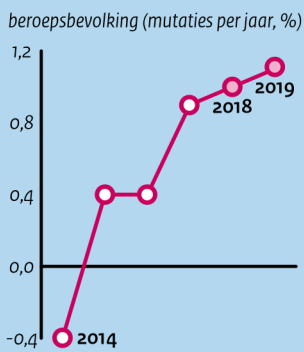
Het CEP 2018: de belangrijkste CPB-cijfers

Economie op stoom

De Nederlandse economie groeit harder dan die van de eurozone. Twee onderscheidende factoren zijn de **krachtige woningmarkt** en het **expansieve begrotingsbeleid**.

Meer mensen vinden makkelijker een baan: de **beroepsbevolking** groeit, en de **werkloosheid** daalt.

De Brexit

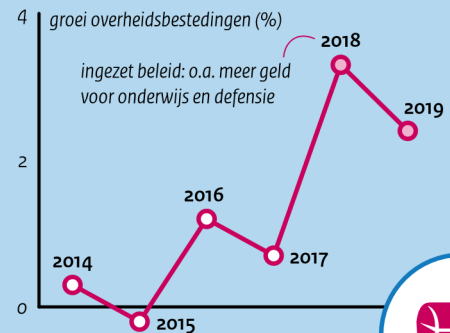
Onduidelijkheid over afbouw ruim monetair beleid van de ECB

Politieke onzekerheden

Deze groeiraming kent externe risico's.

Overheid stimuleert

Ondanks de groeiende overheidsbestedingen blijft het begrotingssaldo positief: **0,7** en **0,9% bpb** in 2018 en 2019.

Een gunstiger koopkrachtbeeld in 2019: de eerste lastenverlichtende maatregelen uit het Regeerakkoord gaan dan in.

